

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžak/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 1019201059
Dátum vydania rozhodnutia: 25.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1019201059.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci sťažovateľa (pôv. žalobca): K. I. O. I., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť: Egyptská arabská republika, cestovný doklad č. O., v krajine pôvodu bytom ul. I. Y, Č.. A. XX, C. K. Š. E.-J., guvernorat J., t.č. Pobytový tábor Rohovce, právne zastúpený: Liga za ľudské práva, občianske združenie, so sídlom Baštová 5, 811 03 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, Pivonková 6, 812 72 Bratislava, o správnej žalobe vo veciach azylu, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 7SaZ/9/2019-56 zo dňa 22. októbra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7SaZ/9/2019-56 zo dňa 22. októbra 2019 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti z a m i e t a.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-43-98/2017-Ž zo dňa 18.06.2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 480/2002 Z.z.“) neudelil sťažovateľovi azyl a súčasne mu podľa § 13c a § 20 ods. 4 neposkytol doplnkovú ochranu.

2. Z odôvodnenia vyplynulo, že sťažovateľ, ktorý je kresťanom, podal žiadosť o udelenie azylu z náboženských dôvodov, pričom k svojej žiadosti uviedol nasledovné skutočnosti:

- v roku 2012 ukončil štúdium v odbore turizmu a hotelierstva na univerzite Fayoum;
- následne asi rok pracoval v hoteli Marriott Renaissance v turistickom letovisku Šarm aš-Šajch, pol roka v tom istom letovisku v hoteli Ghazala Beach a po siedmich mesiacoch práce v mieste svojho trvalého bydliska sa vrátil do vyššie uvedeného letoviska Šarm aš-Šajch, kde sa zamestnal ako plavčík. Krátko na to však prácu zanechal a vrátil sa do miesta svojho bydliska, odkiaľ vycestoval za prácou do Kuvajtu (od januára 2015 do 18.01.2017) a následne letecky na Slovensko na platný cestovný pas opatrený schengenským vízom;
- v krajine pôvodu mal problémy z dôvodu svojho vierovyznania, pričom uviedol, že o v roku 2012 sa ho neznámi ľudia pýtovali na jeho kresťanské meno;
- o počas práce v hoteli si traja turisti všimli na sťažovateľovej ruke vytetovaný kríž a následne sa ho pýtali na dôvody prečo nie je moslimom a prečo predáva alkohol;
- o neznámi muži od neho žiadali peniaze za to, že je kresťan alebo konvertovanie na islam;
- o keď pracoval ako plavčík, neznámi muži sa ho pýtovali, prečo chodí v krátkych nohaviciach a napadli ho;
- o v krajine pôvodu svoje problémy nijako neriešil;
- o z dôvodu náboženstva bol niektorých oblastiach života diskriminovaný.

3. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-43-29/2017-Ž zo dňa 30.05.2017 sťažovateľovi neudelil azyl ani mu neposkytol doplnkovú ochranu. Na základe správnej žaloby Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 8SaZ/4/2017-70 zo dňa 04.10.2017 uvedené rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Dňa 18.06.2018 žalovaný vydal nové rozhodnutie ČAS: MU-PO-43-58/2017-Ž, ktorým sťažovateľovi neudelil azyl a súčasne mu neposkytol doplnkovú ochranu. Na základe správnej žaloby Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 7SaZ/5/2018-52 zo dňa 22.10.2018 uvedené rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie konštatujúc, že vykonané dokazovanie nedáva podklad pre spoľahlivé konštatovanie, že sťažovateľom udávané dôvody jeho žiadosti sú inými, ako sú dôvody v § 8 a § 13a zák. č. 480/2002 Z.z. a preto takýto postup žalovaného vyhodnotil ako nedostatočné zistenie skutkového stavu. Ďalej konštatoval, že žalovaný nepreukázal skutočnosť, že by sťažovateľovi v prípade jeho návratu nehrozilo prenasledovanie. V ďalšom konaní bolo potrebné vykonať doplňujúci pohovor so zameraním na odstránenie nejasností a nepresností, týkajúcich sa prezentovaných dôvodov žiadosti o azyl a vyhodnotiť možnosť prenasledovania do budúcnosti.

4. V rámci doplňujúceho pohovoru dňa 24.04.2019 sťažovateľ uviedol najmä, že
- jeho dôvody sú od posledného pohovoru vážnejšie, nakoľko v mieste jeho posledného pobytu stúpol počet radikálnych moslimov;
 - na jeho priateľa zaútočili;
 - jeho rodičia a sestry majú strach z návštev bohoslužieb, keďže kresťanské kostoly nepoživajú zo strany štátu ochranu;
 - na polícii nebol pre obavy z väznenia;
 - v prípade návratu do krajiny pôvodu sa obáva odsúdenia z vlastizrady za emigráciu, za čo mu hrozí trest smrti, pretože je kresťan;
 - mal stálu výnimku z nástupu na vojenskú službu, nakoľko je jediný syn v rodine;

5. Žalovaný k dôvodom žiadosti o azyl uviedol nasledovné:

- sťažovateľove skúsenosti vyhodnotil ako kriminálne činy neznámych osôb, ktoré sa nepokúsil riešiť vnútroštátne;
- sťažovateľ nepreukázal, že mu verejná moc odoprela poskytnúť ochranu;
- nebola preukázaná opodstatnenosť jeho obáv z prenasledovania z azylovo relevantných dôvodov;
- sťažovateľ v krajine pôvodu nikdy nečelil absolútne žiadnym problémom zo strany štátu ani neštátnych pôvodcov, ktoré by mohli byť považované za prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zák. č. 480/2002 Z.z.;
- okrem udalostí, ku ktorým došlo pred rokom 2015, t. j. údajného jedného fyzického útoku, ktorý sťažovateľovi nespôsobil žiadnu vážnu ujmu a údajnej ústnej vyhrážke, sťažovateľ v krajine pôvodu

nečelil žiadnym závažným a opakovaným konaniam, ktoré by spôsobili vážne porušenie jeho ľudských práv;

- sťažovateľ do styku s uvedenými osobami nikdy viac neprišiel;

- skutočnosť, že v krajine existujú problémy alebo špecifiká, napr. konkrétne v Egypte problémy vo vzťahu moslimovia - kresťania, resp. sektárske násilie či teroristické útoky militantov napojených na Islamský štát alebo konfesiónálne zloženie obyvateľstva s dominantnou moslimskou väčšinou, ešte sama o sebe nepostačuje, resp. nie je dôvodom pre poskytnutie azylu, pokiaľ osoba priamo a konkrétne nečelila niektorej z foriem prenasledovania v zmysle § 8 zák. č. 480/2002 Z.z.;

- údajným problémom sťažovateľ čelil počas pracovných pomerov v turistickom letovisku v Šarm aš-Šajch na polostrove Sinaj, ktorý je dlhodobo najproblematickejší z hľadiska bezpečnosti, keďže tam Egypt dlhé roky bojuje s militantmi napojenými na Islamský štát a kde dochádza k značnej trestnej činnosti, teroristickým útokom na bezpečnostné zložky ako aj na civilistov, ktorých militanti vnímajú ako vládných spolupracovníkov, alebo sympatizantov.

- samotnú oblasť Šarm aš-Šajch možno považovať za jediné bezpečnú na Sinaji;

- s poukazom na rozhodnutie Horného tribunálu v prípade MS (Coptic Christians) Egypt CG (2013) UKUT00611 (IAC) existujú konkrétne rizikové kategórie

i) osoba, ktorá konvertuje na koptské kresťanstvo;

ii) osoby, ktoré sú zapojené do výstavby alebo rekonštrukcie / opravy kostolov, ktoré boli cieľom útoku alebo útokov;

iii) osoby obvinené z prozelytizmu, ak je obvinenie závažné a nie náhodné;

(iv) osoby obvinené z fyzického alebo psychologického spojenia s moslimskou ženou, ak je obvinenie vážne a nie náhodné.

- sťažovateľ nespadá ani do jednej kategórie rizikových skupín, čo je z hľadiska prospektívnosti veľmi dôležitá skutočnosť a taktiež nepreukázal, že pochádza z oblasti, v ktorej miestne koptské spoločenstvo čelí skutočnému riziku;

- sťažovateľovi bola udelená dočasná vojenská výnimka, ktorá mu pomohla získať cestovný doklad a umožnila tak legálne vycestovať z Egypta, pričom táto výnimka sa obnovuje každé tri roky s cieľom prehodnotiť situáciu dovtedy, kým subjekt nebude mať 30 rokov, kedy dostane permanentnú výnimku.

6. Vo vzťahu k doplnkovej ochrane, napriek tomu, že v konaní došlo k preukázaniu neplatnosti sťažovateľovej výnimky z povinnej vojenskej služby a teda možnej sankcie za nespĺnenie zákonnej povinnosti, ktorá sa vzťahuje na všetkých egyptských občanov - mužov, bez ohľadu na vierovyznanie, tak ako bolo na základe dostupných informácií preukázané, nehrozí mu žiaden neprimeraný trest. Neexistujú žiadne dostupné informácie o tom, že by egyptské orgány v posledných rokoch trestne stíhali alebo akokoľvek inak penalizovali svojich občanov iba z dôvodu ich požiadania o medzinárodnú ochranu v zahraničí. V Egypte v súčasnosti neprebíha žiaden vnútroštátny ani medzinárodný ozbrojený konflikt. Z hľadiska bezpečnosti je najhoršia situácia na Sinajskom polostrove, odkiaľ sťažovateľ nepochádza, ale trvalo s celou rodinou žije v guvernorate Kaljubija, kde dochádza len k minimálnym bezpečnostným incidentom a ktorý napríklad podľa Ministerstva pre zahraničné záležitosti a Commonwealth nepatrí medzi vysoko rizikové oblasti.

II.

Konanie na Krajskom súde

7. Sťažovateľ podal proti preskúmanému rozhodnutiu i o neudelení azylu na Krajský súd v Bratislave správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p."), namietajúc nesprávne právne posúdenie veci a skutočnosť, že skutkový stav, ktorý vzal orgán verejnej správy za základ napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia, je v rozpore s administratívnymi spismi ale v nich nemá oporu.

8. Krajský súd v Bratislave v konaní podľa ust. § 207 a nasl. S.s.p. pri neformálnom posudzovaní žaloby (§ 206 ods. 3 S.s.p.) dospel k záveru o tom, že správnu žalobu je potrebné zamietnuť z dôvodu, že

- žalovaný vyhľadal a do spisu založil relevantné informácie, obsahovo sa viažuce na dôvody žiadosti o azyl;

- žalovaný uskutočnil so sťažovateľom doplňujúci pohovor za účelom odstránenia nejasností, z ktorého

je zrejmé, že v krajine pôvodu pred jej opustením nečelil žiadnym problémom zo strany štátnych pôvodcov, ktoré by bolo možné subsumovať pod pojem prenasledovanie;

- v krajine pôvodu, kde žije sťažovateľova rodina, problémy kvôli vierovyznaniu nemala a nemá ich ani sťažovateľ;
- nebola preukázaná opodstatnená obava z prenasledovania z azylovo relevantných dôvodov;
- neboli preukázané, žiadne skutočnosti, že by sťažovateľ mal byť v prípade návratu do krajiny pôvodu Egypta, vystavený vážnemu bezpráviu;
- zo správ o krajine pôvodu, nevyplýva, že by z dôvodu k príslušnosti ku koptskému vierovyznaniu, hrozilo väzenie, či trest smrti;

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

9. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) a h) S.s.p., t.j. krajský súd v konaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci a odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

10. Sťažovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c) S.s.p. najmä uviedol, že

- krajský súd stroho konštatuje absenciu minulého prenasledovania, čo v predchádzajúcich zrušujúcich rozsudkoch, týkajúcich sa rovnakého sťažovateľovho prípadu, považoval zo strany žalovaného za nesprávne a nedostatočné posúdenie veci;
- v sťažovateľovom okolí dochádza k útokom a verejne dostupné zdroje upozorňujú na nedostatočnú schopnosť štátnych orgánov brániť koptských kresťanov;
- prenasledovanie koptských kresťanov je v Egypte v rôznych intenzitách prítomné;
- žalovaný vec nesprávne právne posúdil, ak na preukázanie opodstatnenosti obáv z prenasledovania nepostačuje preukázanie rovnakého alebo podobného postavenia žiadateľa o azyl;
- krajský súd rozhodol nesúladne so svojimi predchádzajúcimi zrušujúcimi rozsudkami, bez dostatočného odôvodnenia zmeny svojho názoru;
- v prechádzajúcom konaní sa krajský súd vyjadril o sťažovateľových výpovediach ako o dôveryhodných, pričom žalovaný jeho výpoveď spochybňuje najmä s poukazom na udelenú výnimku z vojenskej povinnosti;
- viaceré zdroje preukazujú nepriaznivé postavenie koptských kresťanov v Egypte, najmä Human Rights Watch, Minority Rights Group International, Aid to the Church in Need, Open doors UK a Amnesty International;
- približne v apríli 2019 došlo k útoku na žiadateľovho priateľa, koptského kresťana, počas cesty v aute s kňazom z miestneho kostola;
- nesúhlasí so záverom žalovaného, že správy a príklady prenasledovania kresťanov v Egypte nemajú žiaden vzťah s prípadom sťažovateľa s odôvodnením, že tieto prípady sa nestali priamo jemu;
- žalovaný nepreukázal, že by sťažovateľovi v prípade návratu do krajiny pôvodu nehrozilo prenasledovanie, resp. že by mal prístup k účinnej a efektívnej ochrane zo strany štátu;
- interpretácia § 8 zák. č. 480/2002 Z.z. žalovaným je nesúladná so zákonom, Ženevským dohovorom aj ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu, keď konštatoval absenciu minulého prenasledovania, na základe čoho odôvodnil nesplnenie podmienok pre udelenie azylu a automaticky vylúčil budúce možné prenasledovanie;
- žalovaný postupoval v rozpore s judikatúrou Najvyššieho súdu, keďže nezohľadnil uplatnenie princípu v pochybnostiach v prospech žiadateľa;
- krajský súd aj napriek výslovnej žiadosti sťažovateľa tohto, poukazujúc na jeho právne zastúpenie pre celé konanie, nepredvolal na pojednávanie a nepribral do konania tlmočníka, pričom sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžr/51/2008 a uviedol, že na pojednávaní sa chcel vyjadriť k žalovaným tvrdenej nedôveryhodnosti sťažovateľa a objasniť niektoré nezrovnalosti;
- krajský súd tým, že právneho zástupcu ani sťažovateľa neinformoval o neúčasti tlmočníka na

pojednávani ako aj nevyhoveli požiadavke právneho zástupcu znemožnil sťažovateľovi (ktorý bol pripravený zabezpečiť si tlmočenie sám) aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Záverom navrhol, aby kasačný súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie zrušuje a vec vracia žalovanému na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby kasačný súd priznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok.

B)

12. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti okrem stručného zhrnutia podstatných okolností veci, spochybnil obavu sťažovateľa z prenasledovania po prípadnom návrate do Egypta z dôvodu „očierňovania Egypta v zahraničí“ tým, že žiadal o azyl v krajine EÚ poukazom na povinnosť vyplývajúcu z ust. § 49 ods. 3 zák. č. 480/2002 Z.z., podľa ktorej informácia o tom, že konkrétna osoba požiadala na území SR o udelenie azylu nemôže byť poskytnutá krajine pôvodu.

13. Podľa jeho názoru odôvodnenie napadnutého rozsudku nemožno označiť za stručné ani strohé s tým, že dáva odpovede na všetky dôležité otázky. S poukazom na rozhodovaciu prax kasačného súdu sa stotožnil s postupom krajského súdu, spočívajúcim v nepribratí tlmočníka do konania, z dôvodu účelnosti a hospodárnosti.

14. Ďalej poukázal na zistenia z dopĺňujúceho pohovoru a vyjadril sa k dôvodom sťažovateľovej žiadosti o azyl obdobne ako v preskúmanom rozhodnutí. Nesúhlasil s namietanou absenciou prospektívneho posúdenia žiadosti.

15. Záverom navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol a nepriznal jej odkladný účinok.

III.

Právny názor kasačného súdu

16. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru o potrebe zrušenia napadnutého rozsudku podľa § 462 ods. 1 S.s.p. a vrátenia mu veci na ďalšie konanie.

17. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 1 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25. februára 2020 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

18. Kasačný súd predovšetkým prihliadol na námietku sťažovateľa vytykajúcu krajskému súdu porušenie princípu rovnosti zbraní procesných strán pred súdom tým, že nepribral do konania tlmočníka.

Podľa § 108 ods. 1 S.s.p. ak predseda senátu nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, predvolá naň účastníkov konania, ich zástupcov a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná. Ak je účastník konania zastúpený zástupcom na celé konanie, predvolanie sa doručuje iba tomuto zástupcovi. Účastníka konania správny súd predvolá, ak je potrebné, aby ho vyslúchol, alebo ak je jeho osobná prítomnosť nevyhnutná.

Podľa § 54 ods. 1 S.s.p. každý má právo konať pred správnym súdom v materinskom jazyku alebo v jazyku, ktorému rozumie. Správny súd je povinný účastníkom konania zabezpečiť rovnaké možnosti uplatnenia ich práv. S prihliadnutím na povahu a okolnosti veci priberie správny súd tlmočníka.

Podľa § 111 ods. 1 S.s.p. pojednávanie vedie predseda senátu, a to tak, aby prispelo k spravodlivému rozhodnutiu a prebiehalo dôstojne a nerušene. Správny súd robí vhodné opatrenia, aby zabezpečil splnenie účelu pojednávania.

19. Vyššie citovaná právna úprava reflektuje právo účastníka konať pred správnym súdom vo svojej materčine, resp. v jazyku, ktorému rozumie. Je nepochybné, že pokiaľ by osoba nemohla uplatňovať svoje práva na správnom súde v jazyku, ktorému rozumie, bolo by takéto uplatňovanie práva neúčinné a neefektívne, pričom by základný cieľ práva na spravodlivý súdny proces nebol naplnený. Právo konať pred správnym súdom v jazyku, ktorému osoba rozumie, obsahuje najmä právo na zabezpečenie tlmočníka počas súdnych pojednávaní, prípadne iných úkonov, ktoré dotknutá osoba realizuje. O tom, či sa do správneho súdneho konania priberie alebo nepriberie tlmočník, rozhodne správny súd na základe povahy a okolností veci. Ak je možné rozhodnúť o správnej žalobe na základe predložených písomných dôkazov, resp. na základe obsahu administratívneho spisu, a teda nie je potrebné vykonať výsluch účastníka konania, ktorého účasť na pojednávaní sa inak nepredpokladá, mohlo by byť pribratie tlmočníka nevhodné a neúčelné. Pokiaľ však žalobca v konaní o správnej žalobe proti rozhodnutiu o neudelení medzinárodnej ochrany dôvodne žiada, aby bol na pojednávaní vypočutý na konkrétne okolnosti, či prípadne až na pojednávaní, na ktorom je žalobca prítomný sa takéto okolnosti objavujú (pričom pre správny súd je v zmysle § 206 ods. 4 S.s.p. rozhodujúci skutkový stav v čase vyhlásenia alebo vydania jeho rozhodnutia) je zabezpečenie tlmočníka na takomto pojednávaní nevyhnutné (obdobne v rozsudku sp. zn. 1 Sžak/16/2019 z 19.11.2019).

20. V prejednávanej právnej veci sťažovateľ okrem iného vytýkal postupu krajského súdu, že aj napriek jeho výslovnej žiadosti v žalobe, súd poukazuje na jeho právne zastúpenie pre celé konanie, ho nepredvolal na pojednávanie a nepribral do konania tlmočníka hoci na pojednávaní sa chcel vyjadriť k žalovaným tvrdeným nedôveryhodnosti jeho osoby a chcel objasniť niektoré nezrovnalosti. Namietal, že krajský súd tým, že právneho zástupcu ani sťažovateľa neinformoval o neúčasti tlmočníka na pojednávaní a nevyhovel ani požiadavke právneho zástupcu v podaní zo 17.10.2019, znemožnil sťažovateľovi (ktorý bol pripravený zabezpečiť si tlmočenie sám), aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. Okrem iného poukázal aj na to, že žalovaný naďalej spochybňuje jeho dôveryhodnosť v súvislosti s udelenou výnimkou z vojenskej povinnosti z čoho žalovaný vyvodzuje jeho snahu o vyhýbanie sa vojenskej povinnosti a napriek tomu, že v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí krajský súd považoval jeho výpovede za dôveryhodné, v tomto konaní súd takýto záver a ani iné čiastkové závery žalovaného už nespochyboval. Tieto a ani iné okolnosti napr. súvisiace s rozporom ohľadne tvrdenej absencie posudzovania žalobcových obáv z prenasledovania v budúcnosti mu nebolo umožnené pred krajským súdom počas pojednávania vysvetliť, hoci žalobca žiadal o predvolanie na pojednávanie a prostredníctvom právnej zástupkyne navrhol konkrétnych tlmočníkov.

21. S uvedenými skutočnosťami sa krajský súd nezaoberal napriek tomu, že nezanedbateľná časť argumentácie obsiahnutej v správnej žalobe sa týkala práve vytýkaných rozporov medzi čiastkovými závermi vyslovenými súdom v predchádzajúcom zrušujúcom rozsudku (č.k. 7 SaZ/5/2018-52 z 22. októbra 2018) a závermi žalovaného v následnom /v súčasnosti preskúvanom /rozhodnutí a i keď žalobca bol na pojednávaní pred krajským súdom dňa 22.10.2019 prítomný (čo mal kasačný súd na základe zápisnice z tohto dňa /č.l. 50/ za preukázané), krajský súd nevyužil možnosť konfrontovať ho s namietanými rozporami a poskytnúť mu možnosť tvrdené pretrvávajúce pochybnosti rozptýliť. Pokiaľ správny súd nevytkol tieto skutočnosti správnejmu orgánu prípadne vo svojom zrušujúcom rozhodnutí, bolo potrebné v samotnom konaní pred krajským súdom, za účelom odstránenia uvedených nedostatkov v súčinnosti so súdom ustanoveným tlmočníkom žalobcu vypočuť a poskytnúť mu priestor na vyjadrenie sa k veci.

22. Pretože za daných okolností sa tak nestalo, kasačný súd vyhodnotil námietku sťažovateľa v tomto smere ako dôvodnú.

23. Ústava SR garantuje právo konať vo svojom jazyku v článku 47 ods. 4, a to v podobe práva každej osoby na tlmočníka, pokiaľ táto osoba vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa vedie súdne konanie. Hoci Ústava SR výslovne upravuje len právo na tlmočníka, podľa právnej teórie je možné pod toto

ústavné právo zahrnúť aj právo oboznámiť sa s dokumentmi významnými pre konanie, ak sú v jazyku, ktorý daná osoba neovláda. Účelom ústavného práva na tlmočníka je umožniť každému komunikáciu v konaní pred súdom, ak nie je spôsobilý dorozumieť sa v tomto konaní. Právo na tlmočníka v súdnom konaní považuje Ústavný súd SR za jeden z atribútov spravodlivého súdneho procesu.

24. Je nepochybné, že vo veciach medzinárodnej ochrany zohráva mimoriadne dôležitú úlohu dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl a v tomto kontexte i jeho vlastná celková dôveryhodnosť. Pravdivosť tvrdení žiadateľa a dôveryhodnosť jeho osoby sú základom, z ktorého je v azylovom konaní nutné vychádzať.

25. Kasačný súd poukazuje aj na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1SŽa/73/2008 zo dňa 27. mája 2008, v ktorom uviedol, že „dôveryhodnosť osoby žiadateľa odporca posudzuje vzhľadom na nedostatok listinných dokladov a dokumentov, ktorými by preukázal svoju totožnosť, resp. ktorými by preukázal pravdivosť svojich tvrdení o prenasledovaní v krajine pôvodu v nadväznosti na celkové správanie navrhovateľa v priebehu administratívneho konania. Na preukázaní pravdivosti tvrdení musí záležať predovšetkým žiadateľovi o azyl, preto jeho vyhlásenia musia byť ucelené a rozumné, nesmú protirečiť všeobecne známym faktom o krajine pôvodu a svojim konaním nesmie zadávať dôvod na spochybňovanie dôveryhodnosti svojej osoby.“ Je naopak povinnosťou správneho orgánu, aby v pochybnostiach zhromaždil všetky dostupné dôkazy, ktoré dôveryhodnosť výpovede žiadateľa o azyl vyvracajú alebo spochybňujú.

26. Aj keď správny súd v odôvodnení svojho rozhodnutia správne zmienil (v bode 7.) význam dôveryhodnosti osoby samotného žiadateľa (okrem dôveryhodnosti jeho príbehu) pre posúdenie dôvodnosti jeho žiadosti o medzinárodnú ochranu, bez ďalšieho sa zrejme stotožnil s konštatovaním žalovaného /str. 10 rozhodnutia /o vážnych pochybnostiach o dôveryhodnosti žalobcu s poukazom na jeho rozporuplné tvrdenie o držbe cestovného dokladu a nevyužil prítomnosť žalobcu na pojednávaní dňa 22.10.2019 na poskytnutie mu možnosti vysvetliť svoje konanie a rozptýliť pretrvávajúce pochybnosti dôveryhodnosti osoby, aj napriek tomu, že samotný žalobca sa chcel vyjadriť k žalovaným tvrdeniam nedôveryhodnosti jeho osoby a objasniť niektoré nezrovnalosti.

27. V tejto súvislosti kasačný súd odkazuje aj na záver vyslovený v rozsudku sp. zn. 1SŽa 4/2012 zo dňa 28.02.2012, podľa ktorého „posudzovanie dôveryhodnosti žiadateľa o udelenie azylu je výsledkom celkového hodnotiaceho procesu a úvah odporcu o osobnosti žiadateľa s prihliadnutím k miere reálnosti, resp. vierohodnosti ním tvrdených dôvodov odchodu z krajiny pôvodu v konfrontácii so všeobecne známymi informáciami o krajine pôvodu. Rozhodujúcimi pre záver o nedôveryhodnosti žiadateľa nemôžu byť len niektoré nepatrné nezrovnalosti alebo len omylom vysvetlené nejasnosti v tvrdeniach žiadateľa, ale zásadné rozpory vo výpovediach, ktoré správny orgán rozpozná.“

28. Sťažovateľ vo svojej kasačnej sťažnosti na viacerých miestach /body 16,17,20/ okrem iného vytýkal krajskému súdu strohé, rozporuplné a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku, čo je v rozpore s princípom právnej istoty sťažovateľa.

29. Kasačný súd sa stotožnil s touto námietkou a považuje v tejto súvislosti zdôrazniť, že procesným právom účastníka je i právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť svoje rozhodnutie vyplývajúca z ust. § 139 ods. 2 S.s.p., totiž znamená právo účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a jeho porušením sa účastníkovi odníma možnosť náležite a skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu, voči ktorému chce využiť možnosť správnej žaloby. Nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je preto porušením práva na spravodlivé súdne konanie.

30. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie (obsiahnutého v základnom práve na súdnu ochranu) podľa článku 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky skutkovo a právne relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

31. Potreba riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia, v ktorom súd preskúmava rozhodnutie správneho orgánu, vyplýva aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Aj keď s ohľadom na túto judikatúru nie je potrebné zdôvodňovať každý argument účastníkov konania, súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky podstatné argumenty prednesené stranami, ktoré uviedli v konaní. Dôvody musia byť špecifikované s ohľadom na skutkové okolnosti prípadu a nie len odkazovať na právne argumenty a závery správnych orgánov.

32. V tejto súvislosti dáva kasačný súd do pozornosti Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. IV. ÚS 378/08-55 zo dňa 16.12.2008, v ktorom ústavný súd uviedol: „Jednou z neoddeliteľných súčastí princípu právnej istoty v demokratickom a právnom štáte je aj garancia, že ak sa osoba využívajúca svoje základné právo na súdnu ochranu obráti so svojím návrhom na nezávislý a nestranný súd, má právo na to, aby súd o jej návrhu rozhodol a svoj právny názor vyjadril vo forme zákonného rozhodnutia. Na túto skutočnosť pamätá aj generálna právna norma civilného procesu (Občianskeho súdneho poriadku) v ustanovení § 157 ods. 2, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Toto zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len „ESLP“) pozri napr. rozsudok *García Ruiz v. Španielsko* z 21. januára 1999, § 26] tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť vo svetle okolností každej veci. Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (*Georiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).“

33. Podľa názoru kasačného súdu odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu neposkytuje dostatočné argumentačné podklady na posúdenie, ako sa vysporiadal s výrokom žalovaného o neudelení azylu, akými vlastnými úvahami sa súd riadil pri utváraní záveru o skutkovom a právnom stave veci a posudzovaní relevancie obsahu právnej argumentácie a žalobných námietok sťažovateľa uplatnených v správnej žalobe.

34. Ak krajský súd zrejme považoval dokazovanie vykonané správnym orgánom v konaní a doplnené o výsluch dňa 24.4.2019 za dostatočné, mal objasniť, ktoré skutočnosti ho priviedli k zmene jeho predchádzajúcich (bez bližšieho zdôvodnenia stroho konštatovaných v bodoch 16. až 18. rozsudku č.k. 7 SaZ/5/2018-52 z 22.októbra 2018) čiastkových záverov (z ktorých napr. existenciu „nejasností či nepresností“ bližšie nevysvetlil nielen samotný súd, ale také neidentifikoval nielen žalovaný ale ani žalobca) odlišných od tých, ku ktorým pôvodne dospel žalovaný, pre ktoré súd jeho predchádzajúce rozhodnutie zrušil a teda mal zrozumiteľným spôsobom takúto korekciu svojich záverov na súladné so závermi žalovaného zdôvodniť tak, aby ďalej nevyvolávali pochybnosti o jeho skutočnom stotožnení sa s dôvodmi žalovaného o nespĺnení zákonných predpokladov pre udelenie azylu resp. poskytnutia doplnkovej ochrany žalobcovi.

35. Krajským súdom v odôvodnení vyslovené konštatovania sú preto nepresvedčivé a predčasné a ako také neposkytujúce dostatočne jasný, zrozumiteľný a náležité odôvodnený výsledok jeho rozhodovacej činnosti, tak „aby sťažovateľ nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov, aby sa s prijatými závermi bolo možné stotožniť ako s logickým záverom procesu poznania nielen právnych záverov, ale aj záverov skutkových, z ktorých právne závery vychádzajú.“ (III. ÚS 311/07).

36. Vzhľadom na vyššie uvedené nedostatky kasačný súd konštatuje že krajský súd v konaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, nerešpektoval

tak relevantné zákonné ustanovenia upravujúce takýto postup ani k tomu sa vzťahujúcu rozhodovaciu prax kasačného súdu.

V.

37. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru (§ 453 ods.2 v spojení s ust. § 206 ods. 3, § 134 ods. 2 písm. e/ a § 6 ods. 2 písm. d/ S.s.p.), že krajský súd porušil zákon v zmysle ustanovení § 440 ods. 1 písm. f), g) a h) S.s.p., kasačná sťažnosť teda je dôvodná a preto kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konane v súlade s ust. § 462 ods. 1 S.s.p..

38. Návrh sťažovateľa na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti kasačný súd zamietol po tom, čo pri posudzovaní jeho dôvodnosti dospel k záveru, že nie sú splnené zákonné predpoklady na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti. Rozhodnutie kasačného súdu o priznaní odkladného účinku kasačnej sťažnosti je potrebné považovať za výnimočné rozhodnutie. Výnimočnosť tohto procesného úkonu správneho súdu spočíva v tom, že takýmto pôsobením súdnej moci sa paralyzujú účinky právoplatného rozhodnutia krajského súdu.

39. Základnou a nevyhnutnou podmienkou toho, aby kasačný súd priznal kasačnej sťažnosti odkladný účinok je stav, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom. Kasačný súd sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľa o tom, že zaistenie alebo vydanie rozhodnutia o administratívnom vyhostení predstavuje závažnú ujmu. Samotné rozhodnutie o neudelení azylu a neposkytnutí doplnkovej ochrany nie je v zmysle zákona č. 404/2011 Z.z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov podkladom pre zaistenie sťažovateľa. Napokon príslušný útvar Policajného zboru Slovenskej republiky je v zmysle § 88a oprávnený zaistiť aj žiadateľa o udelenie azylu. Kasačný súd tiež poukazuje na ust. § 2 písm. h) bod 1 zák. č. 480/2002 Z.z., v zmysle ktorého žiadateľom o azyl je okrem iného aj cudzinec počas lehoty na podanie kasačnej sťažnosti proti rozhodnutiu správneho súdu, ktoré sa týkalo správnej žaloby proti rozhodnutiu ministerstva vydanému v konaní o udelenie azylu okrem rozhodnutia o zastavení konania o udelenie azylu a počas konania o tejto kasačnej sťažnosti.

Podľa § 447 ods. 1 S.s.p. kasačný súd môže na návrh sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa uznesením priznať kasačnej sťažnosti odkladný účinok, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku nie je v rozpore s verejným záujmom.

Podľa § 447 ods. 2 S.s.p. nastúpením odkladného účinku zo zákona alebo jeho priznaním na základe rozhodnutia kasačného súdu podľa odseku 1 sa do právoplatného rozhodnutia kasačného súdu o kasačnej sťažnosti pozastavujú účinky napadnutého rozhodnutia krajského súdu a takéto rozhodnutie nemôže byť podkladom na vydanie naň nadväzujúcich rozhodnutí alebo opatrení iných orgánov verejnej moci. Na rozhodovanie o odkladnom účinku kasačnej sťažnosti sa primerane použijú ustanovenia § 186 až § 189 okrem lehôt podľa § 187 ods. 1 a 3.

Podľa § 188 S.s.p. ak správny súd návrhu žalobcu nevyhovie, uznesením ho zamietne.

40. V ďalšom konaní krajský súd rozhodne tiež o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.

